

การเผชิญหน้าของสองมหาอำนาจ : สัญญาณสู่สงครามโลกครั้งที่ ๓

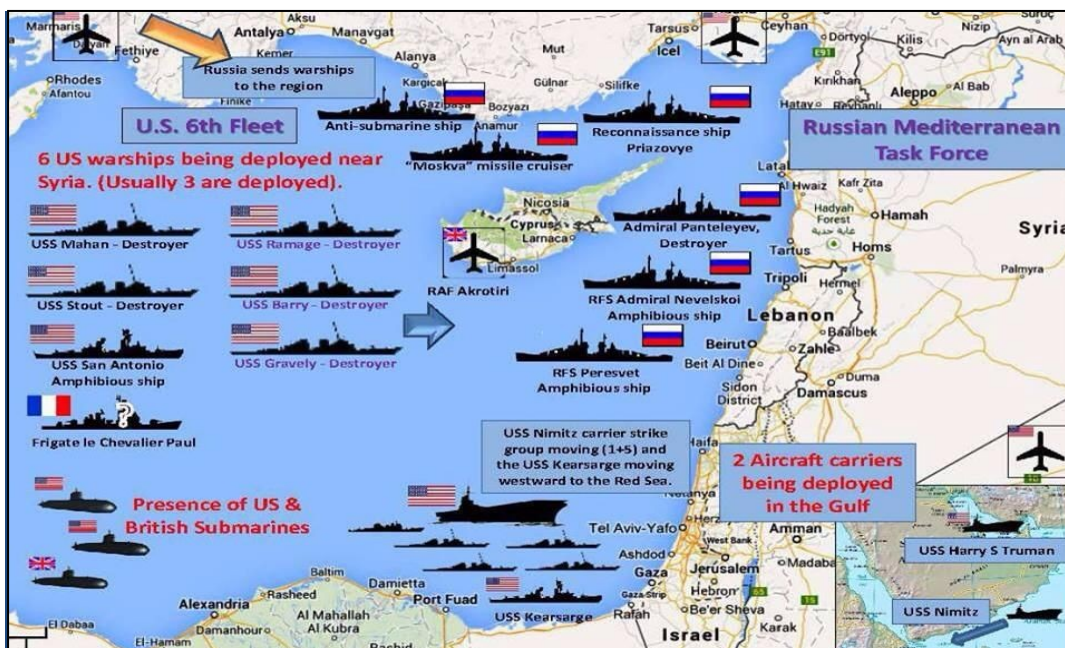
สงครามในซีเรียที่ปะทุขึ้นระหว่างกลุ่มต่อต้านรัฐบาลซีเรียกับกองทัพซีเรีย เป็นเสมือนสนามประลองกำลังระหว่าง สหรัฐฯ และรัสเซีย ซึ่งสนับสนุนแต่ละฝ่าย โดยทั้งสองมหาอำนาจต่างอ้างเหตุผลในการส่งกำลังเข้าสู่พื้นที่เพื่อเข้าปราบปรามกลุ่มก่อการร้าย IS เหมือนกัน แต่มีจุดยืนในการคงอยู่หรือโค่นล้มรัฐบาลประธานาธิบดีบาชาร์ อัล อัสซาด แห่งซีเรียที่ต่างกัน ซึ่งทั้งหมดนี้อาจเป็นขบวนการขัดแย้งที่สามารถขยายตัวออกไปเป็นสงครามระดับภูมิภาค หรือแม้แตระดับโลกต่อไปได้...

การตรวจสอบและวิเคราะห์ถึงจุดยืน บทบาท และการเข้าไปมีส่วนทางทหารทั้งของสหรัฐฯ และรัสเซีย ทำให้เห็นสภาพของการเผชิญหน้าของทั้งสองมหาอำนาจซึ่งอาจจะก่อตัวเป็นสงครามโลกครั้งที่ต่อไป บทความนี้จะได้นำเสนอข้อมูลจากการประเมินสถานการณ์ปัจจุบันให้เห็นภาพชัดเจนมากขึ้น

รัสเซีย: บทบาทก่อนการก่อตัวของสงครามครั้งใหญ่

นับตั้งแต่สงครามในอัฟกานิสถานระหว่าง พ.ศ.๒๕๒๒ - ๒๕๓๒ ที่รัสเซียเข้าไปสนับสนุนรัฐบาลอัฟกานิสถานในการต่อสู้กับกลุ่มมูจาฮิดีน แม้การสู้รบครั้งนั้นรัสเซียเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ อย่างไรก็ตามใน พ.ศ.๒๕๕๗ รัสเซียได้เข้ามามีบทบาทอีกครั้งในกรณีการเข้ายึดไครเมียและสนับสนุนให้แยกตัวออกจากยูเครน อันนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัสเซียกับยูเครนมาจนถึงปัจจุบัน แต่ยังไม่เท่ากับการที่รัสเซียแสดงการสนับสนุนรัฐบาลซีเรียในการจัดการกับกลุ่มรัฐอิสลาม (Islamic State : IS) ในขณะนี้ โดยเมื่อ ๓๐ ก.ย.๕๘ วุฒิสภารัสเซียมีมติอนุมัติออกกฎหมายประกาศสงคราม (Declaration of War)

เพื่อจัดการกับกลุ่ม IS โดยให้อำนาจประธานาธิบดี วลาดิเมียร์ ปูติน โจมตีกลุ่ม IS ในซีเรียและตะวันออกกลางได้ ทั้งนี้การออกกฎหมายสงครามดังกล่าว ทำให้รัสเซียเคลื่อนกำลังเข้าไปจัดตั้งฐานทัพในซีเรีย โดยมีเครื่องบินประจำการประกอบไปด้วย SU 24, SU 25 และ SU 34 และเฮลิคอปเตอร์กว่า ๕๐ ลำ ส่วนกำลังทางบก ประกอบด้วยรถถังกว่า ๑๕ คัน ฐานยิงขีปนาวุธ และทหารภาคพื้นดินกว่า ๕๐๐ นาย นอกจากนี้รัสเซียยังมีกองเรือประจำฐานทัพเรือ Tartus ในซีเรีย ซึ่งเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญที่รัสเซียได้เข้าซีเรียไว้เพื่อเป็นทางออกเดียวไปสู่ทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ฐานทัพนี้มีเรือประจำการจำนวน ๖ ลำ และมีเรือที่สำคัญ ได้แก่ MOSKVA ซึ่งเป็นเรือยิงและต่อต้านจรวดมิสไซล์ นอกจากนี้ รัสเซียยังมีกองเรือติดขีปนาวุธในทะเลแคสเปียน อีก ๔ ลำที่สามารถยิงขีปนาวุธถล่มเป้าหมายได้ไกลถึง ๑,๕๐๐ - ๒,๕๐๐ กม. สำหรับปฏิบัติการของรัสเซียในซีเรียได้เริ่มเปิดฉากด้วยการใช้เครื่องบินทิ้งระเบิดในซีเรียตั้งแต่ ๑ ต.ค.๕๘ โดยสามารถทำลายฐานที่มั่นต่างๆ ของกลุ่ม IS ได้เป็นจำนวนมาก และที่สำคัญในการสู้รบครั้งนี้รัสเซียได้แสดงแสนยานุภาพทางทหาร

อย่างไม่เคยปรากฏต่อสายตาชาวโลกมาก่อน ด้วยการยิงขีปนาวุธจากกองเรือที่ลอยลำในทะเลแคสเปียนทำลายเป้าหมายที่อยู่ห่างไกลถึง ๑,๕๐๐ กม. ได้อย่างแม่นยำ พร้อมทั้งได้ส่งทหารภาคพื้นดินเข้าไปในซีเรียซึ่งถือเป็นการเปิดฉากสงครามใหญ่เต็มรูปแบบกับกลุ่ม IS และแสดงให้เห็นถึงศักยภาพทางทหารของรัสเซียได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้การปฏิบัติการดังกล่าวของรัสเซียยังได้รับการสนับสนุนจาก จีน อิหร่าน อิรัก ซีเรีย เยเมน และอิซบอลละห์ (เลบานอน) อีกด้วย

สหรัฐฯ: บทบาทก่อนการก่อตัวของสงครามครั้งใหญ่

นับตั้งแต่สงครามอัฟกานิสถาน ที่สหรัฐฯ ให้การสนับสนุนกลุ่มมูจาฮิดีนในการต่อสู้เพื่อขับไล่รัฐบาลประธานาธิบดีบารัค โครว์ลีย์ แห่งอัฟกานิสถาน ซึ่งแม้จะประสบผลสำเร็จแต่ในความเป็นจริงยังคงมีกลุ่มตาลีบันที่สร้างความรุนแรงอย่างต่อเนื่องในอัฟกานิสถาน ติดตามมาด้วยสงครามอ่าวเปอร์เซียครั้งที่ ๑ พ.ศ.๒๕๒๓ และครั้งที่ ๒ พ.ศ.๒๕๓๔ แม้สงครามนั้นจะสิ้นสุดลงด้วยการประกาศชัยชนะของสหรัฐฯ และพันธมิตร แต่ก็ได้เกิดกลุ่มก่อการร้ายขึ้นมาใหม่อีกหลายกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่ม IS ส่งผลให้สหรัฐฯ เริ่มเข้ามามีบทบาทในภูมิภาคตะวันออกกลางอีกครั้ง แต่ด้วยนโยบายของสหรัฐฯ ที่ไม่ต้องการสนับสนุนรัฐบาลปัจจุบันของซีเรีย และนโยบายทางทหารของสหรัฐฯ ที่ไม่ต้องการส่งทหารภาคพื้นเข้าไปในพื้นที่เหมือนสงครามอ่าวเปอร์เซียที่ผ่านมาในตะวันออกกลาง ทำให้สหรัฐฯ สนับสนุนกลุ่มต่อต้านรัฐบาลซีเรีย (Syrian Rebels) ด้วยการให้ความช่วยเหลือทางการเงิน การทหาร และให้ที่ปรึกษาเข้าไปฝึกฝน กลุ่มต่อต้านรัฐบาลดังกล่าวรวมทั้งการวางกำลังไว้โดยรอบซีเรีย และในพื้นที่ตะวันออกกลาง โดยมีกองเรือพิฆาตในทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ๖ ลำ และกองเรือบรรทุกเครื่องบินเป็นฐานทัพเรือลอยน้ำในทะเลอาหรับ ๒ กองเรือคือ USS Nimitz และ USS Harry S Truman สำหรับปฏิบัติการของสหรัฐฯ นั้น สหรัฐฯ ได้เริ่มใช้เครื่องบินรบทิ้งระเบิดจากกองเรือดังกล่าวจัดการกับ กลุ่ม IS ตั้งแต่ ๒๔ พ.ย.๕๗ เป็นต้นมา ทั้งนี้ สหรัฐฯ ยังได้รับการสนับสนุนจากจอร์แดน และตุรกีที่มีฐานยิงจรวดแพทริออต และฝรั่งเศสที่มีฐานทัพอากาศในยูเออี อีกทั้งยังได้รับการสนับสนุนจาก นาโต อิสราเอล และ กลุ่มประเทศในอ่าวเปอร์เซีย คือ ซาอุดีอาระเบีย กาตาร์ โอมาน และบาห์เรน อีกด้วย

บทวิเคราะห์การถ่วงดุลอำนาจในภูมิภาค และผลกระทบต่อประชาคมโลก

ในเชิงดุลอำนาจระดับโลก รัสเซียได้เข้ามามีบทบาททาง

ทหารในเวทีโลกอีกครั้งหลังสิ้นสุดสงครามเย็น (Cold War) ในการถ่วงดุลอำนาจกับโลกตะวันตก ด้วยการสนับสนุนโครเมียแยกตัวออกจากยูเครน ทำให้ถูกสหรัฐฯ และสหภาพยุโรปคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจจนส่งผลให้ค่าเงินรูเบิลตกลงอย่างหนัก รัสเซียได้เพิ่มบทบาทด้วยการส่งกองกำลังเข้าไปช่วยเหลือรัฐบาลซีเรียที่สหรัฐฯ ต้องการจะล้มล้างจนเกิดสถานการณ์สงครามกลางเมืองในซีเรียที่ดำเนินมานานถึง ๔ ปี จนเป็นเหตุทำให้มีผู้เสียชีวิตกว่า ๑๕๑,๐๐๐ คน ส่งผลให้มีผู้อพยพพลัดถิ่นเข้าไปในยุโรป มากกว่า ๓ ล้านคน และแม้ประเทศในยุโรปมีท่าทีสนับสนุนสหรัฐฯ แต่ก็คัดค้านรัสเซียได้ไม่เต็มที่ เพราะต้องการเห็นการแก้ไขปัญหาและการคลี่คลายสถานการณ์สงครามในซีเรียที่รวดเร็ว อย่างไรก็ตามเมื่อ ๓ ต.ค.๕๘ นาโตได้เริ่มซ้อมรบทางทะเลครั้งใหญ่ที่สุดในรอบ ๑๓ ปี ในมหาสมุทรแอตแลนติก และทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ภายใต้รหัส Trident Juncture 2015 โดยอ้างการซ้อมรบครั้งนี้เกิดจากวิกฤตการณ์ในยูเครน แต่การเข้ามาซ้อมรบในทะเลเมดิเตอร์เรเนียนนับเป็นหนึ่งในแผนยุทธศาสตร์สำคัญที่มุ่งต่อการโจมตีรัสเซียและสนับสนุนสหรัฐฯ จึงเป็นการส่งสัญญาณถึงความพร้อมที่จะเผชิญหน้ากันระหว่างสหรัฐฯ และรัสเซียได้ทุกเมื่อ ทำให้มองได้ว่าตอนนี้โลกได้แบ่งออกเป็นสองขั้วอย่างชัดเจน จากจุดยืนที่ต่างกันในกาจัดการกับปัญหาในซีเรีย เสมือนว่ามีการทำสงครามตัวแทน (Proxy War) ระหว่างสองมหาอำนาจอีกครั้งหนึ่งนับตั้งแต่สงครามในอัฟกานิสถาน ซึ่งสงครามนี้อาจขยายตัวเป็นสงครามใหญ่ขึ้นมาได้ และส่งผลต่อภูมิภาคต่างๆ รวมถึงภูมิภาคในเอเชียด้วย

สำหรับประเทศไทย รัฐบาลจำเป็นต้องมองสถานการณ์ความขัดแย้งในตะวันออกกลางให้ชัดเจนมากกว่าเป็นเพียงการประลองกำลังระหว่างชาติมหาอำนาจ จากทิศทางความสัมพันธ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ไทยควรคำนึงถึงท่าทีในการดำเนินนโยบายด้านการเมืองระหว่างประเทศ ท่ามกลางบริบทการปฏิรูปประเทศตาม Roadmap ของรัฐบาลปัจจุบัน ที่ต้องการเสียงสนับสนุนและการยอมรับจากนานาชาติ ดังนั้นรัฐบาลควรต้องระมัดระวังบทบาทของไทยต่อสถานการณ์ความขัดแย้งดังกล่าว ซึ่งมีความละเอียดอ่อนอย่างยิ่ง และอาจสร้างปัญหาต่อจุดยืนของไทยที่ต้องการวางตัวเป็นกลางต่อไปในอนาคตได้

อ้างอิง :

- http://www.nato.int/cps/en/natohq/news_121827.htm
- <http://www.voathai.com/content/syria-strikes-ss/2460334.html>
- <http://www.dailynews.co.th/foreign/262881>
- <https://www.youtube.com/watch?v=97a6qR0suqs>
- <https://www.youtube.com/watch?v=c4gkzZpWY๒E>

